

# Jan Merta – Stockhausenova symfonie

Německý experimentální hudební skladatel Karlheinz Stockhausen napsal za svůj život přes tři sta hudebních děl. Není mezi nimi ani jedna symfonie. Přesto nese výstava malíře Jana Merty název Stockhausenova symfonie. A ústřední obraz, který dominuje výstavě, nese tento titul: Karlheinz Stockhausen provádí svou symfonii Cyklon B. Co se to děje? Je cítit velké, až mrazivé napětí, takto kontroverzní název bychom od Jana Merty asi nečekali. Cyklon B přeci odkazuje k německým vyhlazovacím táborům za 2. světové války. Zdá se, že jsme svědky mimořádného malířského konceptu s přesně vytyčeným pozadím.

V Galerii Zdeněk Sklenář se tedy uskutečňuje dlouho očekávaná a připravovaná výstava Jana Merty (nar. 1952), jednoho z nejsuverénnějších a nejobdivovanějších umělců generace, která nastoupila na scénu v 80. letech. Respekt, který Jan Merta vzbuzuje, ho logicky řadí do výstavního programu galerie, orientované zejména na mimořádné zjevy českého umění, jakými jsou Zdeněk Sýkora, Milan Grygar, Stanislav Kolíbal či Karel Malich. Jan Merta je zjevným pokračovatelem intelektuální vizuální tradice, kterou reprezentují zmínění matadoři generace 60. let. Galerista Zdeněk Sklenář však pečlivě vyhledává i umělce následných desetiletí, čehož je významově nečekaná Mertova výstava přesvědčivým důkazem.

Již velká Mertova Výstava v brněnské Wanieck Gallery (konala se od 25. září 2009 do 31. ledna 2010), přesně koncipovaná pro tento rozsáhlý prostor a nasycená řadou nových pláten, dávala tušit, že malíř zpřesňuje své výstavní počiny a současně dávala zřetelně najevo, v jak skvělé tvůrčí kondici se právě nachází. Pražská výstava ve Sklenářově galerii, kdy je umělec po dlouhé době a řadě výstav v zahraničí i České republice opět vystavován v hlavním městě, je dalším posunem v Mertově ikonograficky náročně tvůrčí imaginaci. Vystaveno je sedm zcela nových obrazů, namalovaných v tomto roce speciálně pro tuto výstavu. Jan Merta k tomu říká, že k namalování ústředního obrazu ho vedla nutnost vypořádat se s tématem, který umělce již dlouho palčivě provokoval, ke kterému se chystal, a právě výstava ve Sklenářově galerii mu poskytla optimální možnost k exponování takového díla. Obraz Karlheinz Stockhausen provádí Symfonii Cyklon B, na kterém je dvojportrét této mimořádné novátorské a současně kontroverzní osobnosti, čerpá inspiraci ze skladatelových nepřijatelných výroků k událostem 11. září 2001 v New-Yorku. K nim se tento experimentátor elektronické hudby, považovaný za předchůdce techna, vyjádřil na tiskové konferenci ve smyslu největšího uměleckého díla. Jan Merta byl tímto výrokem šokován, jak ostatně dokládá umělcův krátký text k výstavě. Nemohl s ním ovšem již polemizovat, neboť v době, kdy se o Stockhausenově názoru dozvěděl, byl tento umělec již mrtvý (jeho životní dráha je vymezena daty 22. 8. 1928 – 5. 12. 2007). Přesto cítil nutnost se umělecky i osobně k této události postavit. Výsledkem je sugestivní obraz většího formátu, na kterém je monochromaticky z profilu zachycena podobizna Stockhausena z období stáří, zatímco v davu lidí v druhé části obrazu je portrét skladatele z mladých let. Také další obrazy na výstavě mají osobitou nutnost. Portréty v sérii Styčných důstojníků (I, II, III) se vztahují k lidem, které malíř dobře zná a k nimž se zásadním způsobem vztahuje. Atutoportét s distinkcí II a III pak přináší umělcovy podobizny z chlapeckého věku. Výstavu kompletuje podélné plátno nazvané 5 kusů malíře II, které fragmentárně parafrázuje Holbeinův obraz Mrtvého Krista v hrobě z let 1521-1522, který se nachází v Basileji.

K výstavě a zejména k jeho centrálnímu dílu se Jan Merta vyjadřuje přirovnáním, ve kterém uvádí moment, kdy buddhisté záměrně shazují své absolutno. Umění totiž není nad člověkem, ani nad lidstvem. Není ani božskou nadpřirozeností. Je bezprostřední, a pro mnohé nutnou součástí naší každodennosti. Jan Merta svou výstavou potvrzuje ikonografický základ svého díla, kdy se díky bravurnímu malířskému stylu pohybuje v médiu malovaného obrazu s relevantními přesahy, jimiž tu přesněji tu relativněji komunikuje svá témata. Tentokrát nás ovšem vystavil do mrazivě vášnivých a sugestivně palčivých úvah o smyslu umění a života.

MARTIN DOSTÁL

*Galerie Zdeněk Sklenář*

Praha 1, Smetanovo nábřeží 4  
www.zdeneksklenar.cz

31. 3. 2010 – 1. 5. 2010

otevřeno: středa - sobota 13 - 18 hodin